

ORIGINAL ARTICLE

The Effect of Mothers' Stress on Children's Emotional Behavioral Problems with the Mediating Role of Family Educational and Cultural Performance

Abedin Darabi Emarati ^{1*} , Fereshteh Mahmoudi

1. Assistant Professor,
Department of Educational
Sciences, Faculty of Educational
Science and Psychology, Payame
Noor University, Tehran, Iran.

2. Level 2 student, Al-Zahra
Specialized Seminary (S), Sahneh,
Iran

Correspondence:

Abedin Darabi Emarati
Email: a.darabi@pnu.ac.ir

Receive Date: 24/May/2025

Revise Date: 14/Jun/2025

Accept Date: 18/Aug/2025

Publish Date: 23/Aug/2025

How to cite:

Darabi Emarati, A. Mahmoudi, F.
(2025). The Effect of Mothers' Stress
on Children's Emotional Behavioral
Problems with the Mediating Role of
Family Educational and Cultural
Performance, *New Studies in
Educational Sciences*, 1 (1), 49-66.

ABSTRACT

This study was conducted to investigate the effect of mothers' stress on children's emotional behavioral problems with the mediating role of family's cultural educational Performance. The research method was descriptive-correlational structural equation modeling. The statistical population of the study consisted of female high school students in Sahneh city who referred to the school counselor and their mothers were 280 people. Using Cochran's formula and available sampling, 162 people were selected as the sample. Data collection tools were Abidin Parental Stress Assessment Questionnaire (1995), Achenbach Child and Adolescent Behavior Inventory (1991), and Educational and Cultural Performance Questionnaire of Babaeifard Family (2021). The validity and reliability of the questionnaires were confirmed in the present study. The findings showed that parental stress has a positive and significant effect on children's emotional behavioral problems. Parental stress has a significant negative effect on their educational-cultural performance. Parental educational-cultural performance has a significant negative effect on children's emotional behavioral problems, and the mediating role of parental educational-cultural performance is significant. It is concluded that in order to reduce children's emotional behavioral problems, parents should have less stress so that their educational performance becomes positive. Family psychological security is an important factor in creating and resolving problems. The results of this study make families aware that instead of worrying about the external source of children's emotional behavioral problems, they should pay more attention to the family environment and their own behaviors.

KEYWORDS

Stress, Behavioral-Emotional Problems, Educational- Cultural Performance, Family.

تأثیر استرس مادران بر مشکلات رفتاری عاطفی فرزندان با نقش میانجی عملکرد تربیتی فرهنگی خانواده

عابدین دارابی عمارتی^{۱*}، فرشته محمودی^۲

چکیده

این پژوهش به منظور بررسی تأثیر استرس مادران بر مشکلات رفتاری عاطفی فرزندان با نقش میانجی عملکرد تربیتی فرهنگی خانواده انجام شد. روش پژوهش توصیفی همبستگی از نوع معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش دانش‌آموزان دختر مدارس متوسطه شهرستان صحنه که به مشاور مدرسه مراجعه کرده و مادران آن‌ها به تعداد ۲۸۰ نفر بود. با استفاده از فرمول کوکران و نمونه‌گیری در دسترس تعداد ۱۶۲ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه‌های سنجش استرس والدینی آبدین (۱۹۹۵)، سیاهه رفتاری کودک و نوجوان آخنباخ (۱۹۹۱) و پرسش‌نامه عملکرد تربیتی و فرهنگی خانواده بابایی‌فرد (۱۴۰۰) بود. روایی و پایایی پرسش‌نامه‌ها در پژوهش حاضر تأیید شد. یافته‌ها نشان داد استرس مادران بر مشکلات رفتاری عاطفی فرزندان تأثیر مثبت و معناداری دارد. استرس مادران بر عملکرد تربیتی-فرهنگی آن‌ها تأثیر منفی معناداری دارد. عملکرد تربیتی-فرهنگی والدین بر مشکلات رفتاری عاطفی فرزندان تأثیر منفی معناداری دارد و نقش میانجی عملکرد تربیتی-فرهنگی والدین معنادار است. با توجه به یافته‌های پژوهش برای کاهش مشکلات رفتاری عاطفی فرزندان باید مادران استرس کمتری داشته باشند تا عملکرد تربیتی آن‌ها مثبت شود. امنیت روانی خانواده عامل مهمی در پیشگیری از ایجاد و حتی رفع مشکلات است. نتایج این پژوهش خانواده‌ها را آگاه می‌سازد که به‌جای نگرانی از منبع بیرونی ایجاد مشکلات رفتاری عاطفی فرزندان توجه بیشتری به محیط خانواده و رفتارهای خود داشته باشند.

واژه‌های کلیدی

استرس، مشکلات رفتاری-عاطفی، عملکرد تربیتی-فرهنگی، خانواده.

۱. استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
۲. طلبه سطح ۲، رشته الهیات، مدرسه علمیه تخصصی الزهرا (س)، صحنه، ایران.

نویسنده مسئول:

عابدین دارابی عمارتی
رایانامه: a.darabi@pnu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۳/۰۳

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۳/۲۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۵/۲۷

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۶/۰۱

استناد به این مقاله:

دارابی عمارتی، عابدین و محمودی، فرشته. (۱۴۰۴). تأثیر استرس مادران بر مشکلات رفتاری عاطفی فرزندان با نقش میانجی عملکرد تربیتی فرهنگی خانواده، فصلنامه مطالعات نوین در علوم تربیتی، ۱ (۱)، ۴۹-۶۶.

مقدمه

در سال‌های اخیر، واکنش‌های عاطفی مانند اضطراب، تحریک‌پذیری و رفتارهای تهاجمی، به‌عنوان مشکلات رفتاری و عاطفی در فرزندان توجه بالینی را به خود جلب کرده‌اند. مشکلات عاطفی و رفتاری به افسردگی ناشی از دلایل نامعلوم، ناراحتی یا موانع بین‌فردی و پاسخ به ترس و ناراحتی‌های جسمی مختلف اشاره دارد که به صورت خلق‌وخوی و رفتاری نامناسب نشان داده می‌شود. مشغله کاری در جامعه مدرن زمان فعالیت‌های والدین و فرزندان بسیاری از خانواده‌ها را به خود اختصاص داده است. در خانواده‌هایی با وضعیت اقتصادی ضعیف، شکایات و نگرانی‌های والدین در مورد شرایط زندگی می‌تواند به‌طور نامحسوس به فرزندان منتقل شود و باعث ایجاد احساسات بدی مانند حقارت و فرار در فرزندان شود. برخی از والدین ممکن است فاقد مهارت‌های مؤثر ارتباطی و حل مسأله باشند که مانع از تعامل آن‌ها با فرزندان خود به شیوه‌ای باز، حمایتی و درک‌کننده می‌شود (فو^۱ و همکاران، ۲۰۲۴).

استرس مادران یکی از مهم‌ترین عوامل تهدیدکننده سلامت روانی-هیجانی فرزندان است. پژوهش‌ها نشان می‌دهد فشارهای روانی مادر با افزایش مشکلات رفتاری و عاطفی فرزندان مانند اضطراب، پرخاشگری و مشکلات توجه همراه است. با وجود این، همه فرزندان مادران پر استرس به یک اندازه دچار آسیب نمی‌شوند و کیفیت عملکرد خانواده، از جمله سبک‌های تربیتی، الگوهای ارتباطی و سرمایه فرهنگی-تربیتی، می‌تواند در تضعیف یا تشدید این پیامدها نقش اساسی داشته باشد. برخی مطالعات نیز تأکید کرده‌اند که متغیرهای خانوادگی، از جمله نحوه کارکرد نظام خانواده و شیوه‌های فرزندپروری، حلقه واسط مهمی بین استرس والدین و مشکلات هیجانی-رفتاری فرزندان هستند؛ با این حال، نقش عملکرد فرهنگی-تربیتی خانواده به عنوان یک سازه متمایز در این رابطه کمتر به‌صورت تجربی بررسی شده است. از این رو، تبیین الگوی تأثیر استرس مادران بر مشکلات رفتاری-عاطفی فرزندان با در نظر گرفتن نقش میانجی عملکرد فرهنگی-تربیتی خانواده می‌تواند به شناسایی سازوکارهای زمینه‌ساز آسیب کمک کند و راهبردهای پیشگیرانه و مداخله‌ای کارآمد

برای ارتقای سلامت روان فرزندان و بهبود سیاست‌های حمایت از خانواده ارائه دهد.

مادرانی که در معرض سطوح بالای استرس قرار دارند، معمولاً از الگوهای ناکارآمد تربیتی استفاده می‌کنند یا در برقراری ارتباط مؤثر با فرزندان خود با دشواری مواجه می‌شوند (کینان^۲ و همکاران، ۲۰۰۹). چنین شرایطی ممکن است به افزایش مشکلاتی نظیر اضطراب، پرخاشگری، کناره‌گیری اجتماعی یا ناپایداری هیجانی در فرزندان منجر شود. با این حال، عملکرد تربیتی فرهنگی خانواده می‌تواند در این رابطه نقش واسطه‌ای ایفا کند و مسیر انتقال تأثیرات منفی استرس مادران بر فرزندان را تعدیل نماید. به نظر می‌رسد خانواده‌هایی که از الگوهای تربیتی فرهنگی منسجم، مبتنی بر احترام متقابل، همدلی، و ارزش‌های اخلاقی بهره‌مند هستند، مقاومت بیشتری در برابر اثرات مخرب استرس والدین دارند. عملکرد تربیتی و فرهنگی خانواده به‌مثابه سازوکاری میانجی، نحوه انتقال ارزش‌ها، باورها و شیوه‌های مقابله با استرس را از والدین به فرزندان تنظیم می‌کند و بر چگونگی بروز یا کنترل مشکلات رفتاری و عاطفی آنان اثرگذار است (چن و همکاران، ۲۰۱۹).

نوجوانی یک دوره دگرگون‌کننده است که با تغییرات سریع بیولوژیکی، شناختی و اجتماعی مشخص می‌شود که نه تنها هویت و خودمختاری را شکل می‌دهد، بلکه زمینه را برای عملکرد روانی-اجتماعی آینده نیز فراهم می‌کند (ویلیامز^۳ و همکاران، ۲۰۲۵؛ لد^۴، ۲۰۲۲). این مرحله به دلیل تأثیر متقابل تأثیرات فرهنگی، رشدی و زمینه‌ای ذاتاً پیچیده باقی می‌ماند (پولمان^۵ و همکاران، ۲۰۲۵). بلوغ عصبی نوجوانی مستعد خطرپذیری و افزایش رفتارهای تکانشی است (فلامانت^۶ و همکاران، ۲۰۲۴؛ جیمenez^۷ و همکاران، ۲۰۲۳). همزمان، نوجوانان با مذاکره برای افزایش استقلال در حالی که هنوز به حمایت خانوادگی متکی هستند، تغییرات قابل‌توجهی در نقش‌های اجتماعی و پویایی خانواده تجربه می‌کنند (سیسک و گی^۸، ۲۰۲۲). این فرآیند دوگانه جدایی و ارتباط می‌تواند چالش‌های رفتاری را ایجاد کند که در دو حوزه اصلی آشکار می‌شود: رفتارهای درونی (مانند اضطراب، افسردگی و کناره‌گیری اجتماعی) و رفتارهای بیرونی، ازجمله پرخاشگری،

5 . Pollmann

6 . Flamant

7 . Jimenez

8 . Sisk & Gee

1 . Fu

2 . Keenan

3 . Williams

4 . Ladd

سرپیچی و قانون‌شکنی (عسکری^۱ و همکاران، ۲۰۲۲؛ پیترسون^۲، ۲۰۲۴). رفتارهای بیرونی اغلب با ناسازگاری اجتماعی طولانی مدت، جرم و جنایت و مشکلات در عملکرد شغلی مرتبط هستند (مازا^۳ و همکاران، ۲۰۲۵؛ یو^۴ و همکاران، ۲۰۲۴).

اگرچه آسیب‌های روانی والدین با سازگاری نوجوانان مرتبط است، اما نقش مادر به‌عنوان تنظیم‌کننده هیجانات و رفتارهای عاطفی فرزندان پررنگ‌تر است (سورو^۵ و همکاران، ۲۰۲۳؛ لین و گاو^۶، ۲۰۲۴). از این رو، علائم افسردگی، اضطراب و استرس مادرانه ممکن است به‌طور مستقیم از طریق مدل‌سازی راهبردهای تنظیم هیجان ناسازگارانه و به‌طور غیرمستقیم با برهم‌زدن جو عاطفی خانواده، تأثیرات شدیدی بر رفتار نوجوانان داشته باشد. بررسی آسیب‌شناسی روانی مادر به‌طور جداگانه به ما این امکان را می‌دهد که (الف) سهم منحصر به فرد آن را فراتر از پریشانی عمومی والدین روشن کنیم و (ب) مسیرهای مکانیکی را آزمایش کنیم، مانند اختلال در عملکرد خانواده، که از طریق آن علائم روحی روانی مادر به مشکلات بیرونی در فرزندان تبدیل می‌شود (کرونوپولو^۷ و همکاران، ۲۰۲۵).

عملکرد خانواده از مؤلفه‌های حیاتی در زمینه رشد نوجوانی محسوب می‌شود. کیفیت تعاملات خانوادگی، از جمله الگوهای ارتباطی، ارتباط عاطفی و استراتژی‌های حل تعارض، می‌تواند اثرات آسیب روانی مادر بر رفتار نوجوانان را مهار یا تشدید کند (لین^۸ و همکاران، ۲۰۲۲؛ لو^۹ و همکاران، ۲۰۲۴). سطوح بالای انسجام خانواده و عملکرد انطباقی تأثیر منفی پریشانی والدین را کاهش می‌دهد، در حالی که محیط‌های ناکارآمد خانواده که با درگیری زیاد و ارتباط ضعیف مشخص می‌شوند، ممکن است خطر مشکلات رفتاری را در نوجوانان افزایش دهند (مک^{۱۰} و همکاران، ۲۰۲۴؛ بانا^{۱۱} و همکاران، ۲۰۲۱). چارچوب‌های نظری، مانند نظریه سیستم‌های خانواده، بر اهمیت مشاهده رفتار فردی در چارچوب کل واحد خانواده تأکید می‌کنند، زیرا رفاه یک عضو با عملکرد کل سیستم وابسته است (اورباناسکاگروز^{۱۲} و همکاران، ۲۰۲۴).

ظاهرخانی (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان «رابطه عملکرد خانواده با مشکلات رفتاری نوجوانان دختر و پسر» به این نتیجه رسید

که بین عملکرد خانواده و مشکلات رفتاری نوجوانان رابطه معنی‌داری در جهت منفی وجود دارد. احمدی و خانی چلکاسری (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان «نقش خانواده در مشکلات رفتاری نوجوانان» نشان دادند که خانواده از جمله عوامل زمینه ساز در بروز مشکلات رفتاری نوجوانان است و ایجاد پیوندهای عاطفی و برقراری رابطه توأم با صمیمیت به‌علاوه استفاده از سبک فرزندپروری مقتدرانه، می‌تواند احتمال بروز مشکلات رفتاری در نوجوانان را کاهش دهد. کرونوپولو و همکاران (۲۰۲۵) در پژوهشی با عنوان «آسیب‌شناسی روانی مادر و عملکرد خانواده به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده‌های رفتار بیرونی در نوجوانان: مطالعه مقطعی در یونان» به این نتیجه رسیدند که استرس مادر با عملکرد تربیتی خانواده و مشکلات رفتاری عاطفی نوجوانان مرتبط است. بیلگیلی کاراباکاک و همکاران (۲۰۲۵) در پژوهشی با عنوان «متغیرهای که بر استرس والدین و مشکلات عاطفی و رفتاری نوجوانان تأثیر می‌گذارند» نشان دادند روابط بین استرس والدین، پویایی والد-کودک و مشکلات رفتاری عاطفی فرزندان پیچیده و دوطرفه است. فو و همکاران (۲۰۲۴) در پژوهشی با عنوان «رابطه بین استرس والدین و مشکلات رفتاری و عاطفی در کودکان پیش‌دبستانی: تحلیل اثر واسطه‌ای» نشان دادند بین استرس والدین و مشکلات رفتاری/عاطفی در کودکان پیش‌دبستانی همبستگی مثبت وجود دارد و تربیت خانوادگی والدین واسطه این رابطه است. آلسارو (۲۰۲۴) در پژوهشی با عنوان «مدیریت خانواده، مدیریت زمان، مشکلات کار- خانواده والدین و استراتژی‌های کار- خانواده در طول زمان» نشان داد که استرس والدین بر مشکلات رفتاری عاطفی فرزندان تأثیرگذار است. وانگ و همکاران (۲۰۲۴) در پژوهشی با عنوان «بررسی ارتباط رفتار و مشکلات هیجانی کودکان پیش‌دبستانی با رفتارهای فرزندپروری والدین» به این نتیجه رسیدند که حمایت والدین، مشکلات رفتاری و عاطفی فرزندان را کاهش می‌دهد و تربیت خصمانه مشکلات رفتاری و عاطفی فرزندان را افزایش می‌دهد.

مطالعات نشان می‌دهند که بین استرس والدین و علائم هیجانی فرزندان و مشکلات رفتاری همبستگی مثبتی وجود دارد

7 . Chronopoulou

8 . Lin

9 . Lo

10 . Mace

11 . Baena

12 . Urbańska-Grosz

1 . Askari

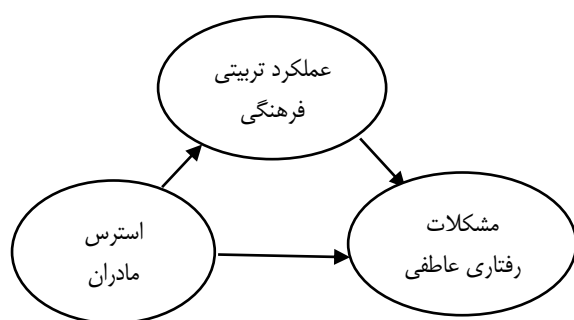
2 . Petersen

3 . Mazza

4 . Yu

5 . Severo

6 . Lin & Guo

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش

پژوهش حاضر از نظر هدف، جزء پژوهش‌های کاربردی و از نظر اجرا و شیوه جمع‌آوری داده‌ها توصیفی - همبستگی است. جامعه آماری پژوهش شامل ۲۸۰ دانش‌آموز دختر مدارس متوسطه اول و دوم شهرستان صحنه که به مشاوران مدرسه مراجعه کرده بودند و مادران آن‌ها بود. برای انتخاب نمونه به دلیل محدودیت دسترسی به کل جامعه آماری (به ویژه مادران) با استفاده از فرمول کوکران و نمونه‌گیری در دسترس تعداد ۱۶۲ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. این روش در پژوهش‌های کاربردی مشاوره‌ای رایج است و تعمیم‌پذیری را با حجم نمونه کافی (۱۶۲ نفر بر اساس کوکران) جبران می‌کند. به این صورت که دانش‌آموزان پرسش‌نامه عملکرد تربیتی و فرهنگی را تکمیل کردند و مادران آن‌ها پرسش‌نامه‌های استرس والدین و مشکلات رفتاری عاطفی را تکمیل کردند تا هم‌زمانی داده‌ها حفظ شود و سوگیری کاهش یابد. این توزیع هدفمند، تمرکز بر زوج مادر-فرزند را تضمین کرد.

ابزارها

برای گردآوری داده‌ها از سه پرسش‌نامه استفاده شد. الف: پرسش‌نامه سنجش استرس والدینی آبدین^۴ (۱۹۹۵) - فرم کوتاه: این پرسش‌نامه دارای ۳۶ سؤال و ۳ مؤلفه شامل آشفتگی والدینی، تعاملات ناکارآمد والد-فرزند و ویژگی‌های کودک مشکل‌آفرین می‌باشد و بر اساس طیف پنج درجه‌ای لیکرت تنظیم شده است. در پژوهش شیرزادی و همکاران (۱۳۹۳) روایی محتوایی، صوری و ملاکی این پرسش‌نامه مناسب ارزیابی شده است. آلفای کرونباخ بین ۰/۵۹ تا ۰/۸۶ و همچنین ضریب اعتبار بازآزمایی در طول ۱۶ روز بعد از اجرای دور اول را بین ۰/۹۲ تا ۰/۹۷ گزارش کرده‌اند. ب: سیاهه

(ریباس^۱ و همکاران، ۲۰۲۴) و استرس والدین به‌طور قابل توجهی بر شیوه‌های فرزندپروری در زمینه‌های فرهنگی مختلف تأثیر می‌گذارد (میروساولیویچ و سابلیچ^۲، ۲۰۲۵). علی‌رغم پژوهش‌های گسترده در زمینه‌های عمدتاً غربی، شکاف قابل توجهی در مطالعاتی وجود دارد که این روابط پیچیده را در محیط‌های خاص فرهنگی بررسی می‌کنند. در ایران، پژوهش‌ها اغلب استرس فرزندپروری را مستقیماً با مشکلات رفتاری کودکان مرتبط می‌دانند و نقش میانجی عملکرد تربیتی-فرهنگی (مانند کیفیت روابط خانوادگی و الگوهای فرهنگی) نادیده گرفته شده؛ مثلاً در مطالعه شیرالی‌نیا (۱۳۹۸)، واسطه‌گری کیفیت رابطه مادر-کودک بررسی شد، اما بدون تأکید بر جنبه‌های فرهنگی. همچنین مطالعات عمدتاً توصیفی یا نیمه‌تجربی متمرکز بر مادران کودکان خاص (پیش‌دستانی یا دارای اختلال) هستند و تعمیم‌پذیری به کل جامعه را ندارند؛ به‌طور مثال پژوهش صمدی^۳ و همکاران (۲۰۲۵) بر کیفیت زندگی والدین تمرکز دارد، اما عوامل فرهنگی میانجی را نادیده می‌گیرد. پرداختن به این شکاف برای توسعه مداخلات مرتبط با زمینه و خانواده بسیار مهم است. علاوه بر این، پژوهش‌های قبلی بر وابستگی متقابل عاطفی بین مادران و فرزندان نوجوان آن‌ها تأکید کرده است. حالات عاطفی مادر می‌تواند نحوه تعامل نوجوانان با دیگران را شکل دهد. تأکید فرهنگی ایران بر وابستگی متقابل خانوادگی ممکن است هم بر بیان مشکلات رفتاری نوجوانان و هم بر تأثیر سلامت روان والدین تأثیر بگذارد. بنابراین، آسیب‌شناسی روانی مادر و عملکرد خانواده هنگام بررسی پیامدهای رفتاری نوجوانان در زمینه فرهنگی اجتماعی ایران اهمیت ویژه‌ای دارد و درک نحوه تعامل این متغیرها در خانواده‌های ایرانی می‌تواند استراتژی‌های پیشگیرانه و مداخله‌ای پاسخگوتر فرهنگی را ارائه دهد.

با توجه به آنچه گفته شد، هدف کلی پژوهش حاضر، بررسی روابط متقابل استرس مادران، رفتارهای نوجوانان و عملکرد خانواده در نمونه‌ای از نوجوانان ایرانی و مادران آن‌ها است و به طور خاص، به دنبال پاسخ به سؤال‌های زیر است: (۱) آیا استرس مادران بر مشکلات رفتاری عاطفی فرزندان تأثیرگذار است؟ (۲) آیا استرس مادران بر عملکرد تربیتی-فرهنگی آن‌ها تأثیرگذار است؟ (۳) آیا عملکرد تربیتی-فرهنگی والدین بر مشکلات رفتاری عاطفی فرزندان تأثیرگذار است؟ و (۴) آیا نقش میانجی عملکرد تربیتی-فرهنگی والدین معنی‌دار است؟

3 . Samadi

4 . Abidin

1 . Ribas

2 . Miroslavljević & Sablić

آلفای کرونباخ $0/83$ گزارش شده است. در این پژوهش برای محاسبه روایی و پایایی پرسشنامه‌ها از PLS-SEM algorithm استفاده شد که هر سه پرسشنامه از روایی و پایایی مناسب برخوردار بودند. مقدار روایی و پایایی در جدول شماره ۲ بخش یافته‌ها گزارش شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش آمار توصیفی از نرم‌افزار SPSS 27 و در بخش آمار استنباطی از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری با روش کمترین مجزورات جزئی^۲ و نرم‌افزار Smart-PLS نسخه ۴ استفاده شده است.

یافته‌ها

در بخش توصیفی ابتدا در جدول شماره ۱ مقدار میانگین، انحراف استاندارد و وضعیت توزیع داده‌ها ارائه شده است.

رفتاری کودک و نوجوان آخنباخ^۱ (۱۹۹۱) - فرم والدین: این پرسشنامه مشکلات کودکان و نوجوانان را می‌سنجد. دارای ۱۱۳ سؤال و ۸ مؤلفه اضطراب/ افسردگی، انزوا/ افسردگی، شکایت‌های جسمانی، مشکلات اجتماعی، مشکلات تفکر، مشکلات توجه، نادیده گرفتن قواعد و رفتار پرخاشگرانه می‌باشد و بر اساس طیف سه درجه‌ای لیکرت تنظیم شده است. در پژوهش روانبخش (۱۳۹۷) روایی محتوایی، صوری و ملاکی این پرسشنامه مناسب ارزیابی شده است و پایایی آن بالای $0/7$ برآورد شده است. ج: پرسشنامه عملکرد تربیتی و فرهنگی خانواده: این پرسشنامه توسط بابایی‌فرد (۱۴۰۰) ساخته شده است و دارای ۷ سؤال و بدون مؤلفه است. نمره‌گذاری پرسشنامه بصورت طیف لیکرت ۵ نقطه‌ای می‌باشد. در پژوهش بابایی‌فرد (۱۴۰۰) روایی صوری و محتوایی این مقیاس توسط اساتید دانشگاه مورد تأیید قرار گرفته و پایایی آن به روش

جدول ۱. آمار توصیفی متغیرها

متغیر	تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف استاندارد	آماره KS	sig	نتیجه
استرس	۱۶۲	۱۰۸	۱۸۰	۱۴۸/۴۹	۲۱/۴۱	۰/۳۱۸	۰/۰۰۱	غیر نرم ال
عملکرد تربیتی فرهنگی	۱۶۲	۷	۲۸	۱۴/۰۶	۵/۷۴	۰/۳۵۸	۰/۰۰۱	غیر نرم ال
مشکلات رفتاری عاطفی	۱۶۲	۲۰	۱۹۸	۱۱۴/۵۷	۴۱/۸۹	۰/۳۰۳	۰/۰۰۱	غیر نرم ال

عملکرد تربیتی فرهنگی) وارد شد. همه گویه‌ها از بار عاملی مناسب برخوردار بودند؛ لذا هیچ گویه‌ای حذف نشد. قبل از بررسی فرضیه‌های پژوهش روایی و پایایی سازه‌ها کنترل شدو در ادامه نیز مدل ساختاری پژوهش و معناداری ضرایب مسیر به دست آمده نیز مورد بررسی قرار گرفت. به منظور بررسی دقیق روایی سازه، روایی افتراقی، شاخص‌های آلفای کرونباخ، CR و AVE محاسبه شد که نتایج در جدول شماره ۲ ارائه شده است.

همان‌طور که در جدول (۱) مشاهده می‌شود میانگین و انحراف معیار متغیر استرس $148/49$ و $21/41$ ، عملکرد تربیتی فرهنگی $14/06$ و $5/74$ و مشکلات رفتاری عاطفی $114/57$ و $41/89$ است. همچنین مقدار آماره کولموگروف - اسمیرنوف در همه متغیرها معنی‌دار است، یعنی غیرنرمال است؛ بنابراین از نرم‌افزار آماری اسمارت پی ال اس^۳ نسخه چهار برای تحلیل داده‌ها استفاده شد.

برای بررسی کفایت و مناسب بودن مدل مفهومی پژوهش از تحلیل معادلات ساختاری استفاده شد. در تدوین مدل اولیه مجموعاً تعداد ۱۵۶ گویه (۳۶ گویه برای متغیر استرس، ۱۱۳ گویه برای متغیر مشکلات رفتاری عاطفی و ۷ گویه برای متغیر

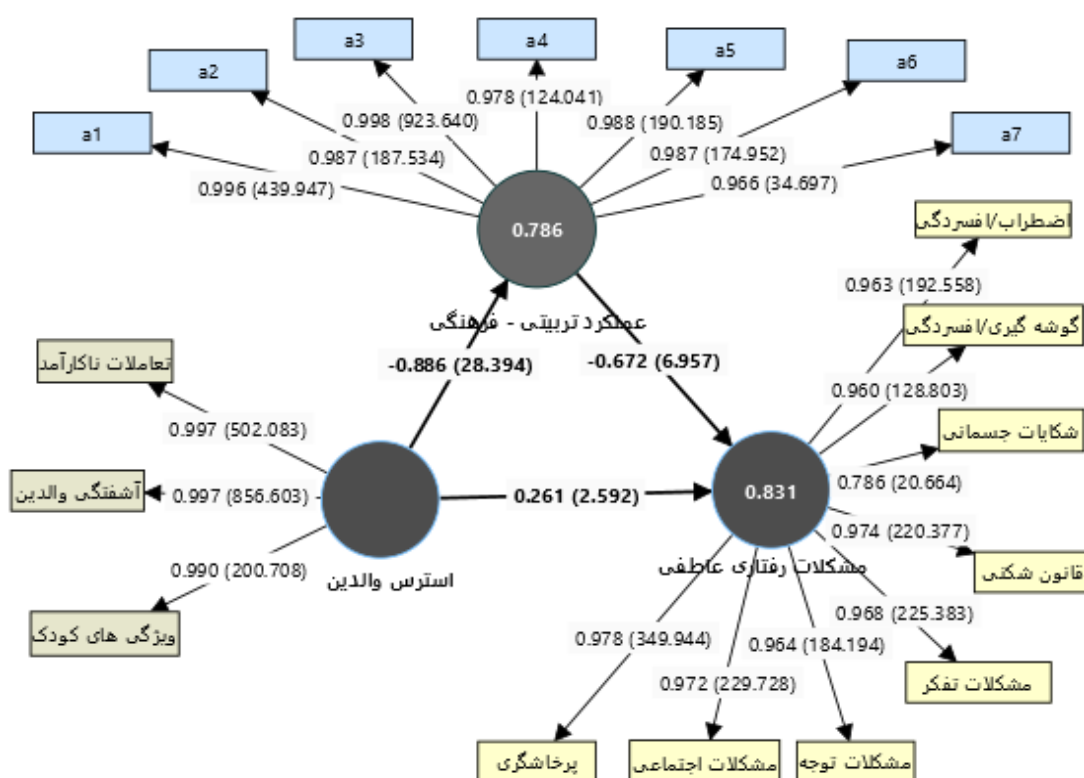
جدول ۲. مقادیر آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی، روایی همگرا و روایی واگرا

ردیف	سازه	آلفای کرونباخ (Alpha > 0/7)	پایایی ترکیبی (C. R > 0/7)	روایی همگرا (AVE > 0/5)	روایی واگرا
۱	استرس	۰/۹۹۵	۰/۹۹۷	۰/۹۹۰	۰/۹۹۵
۲					
۳					

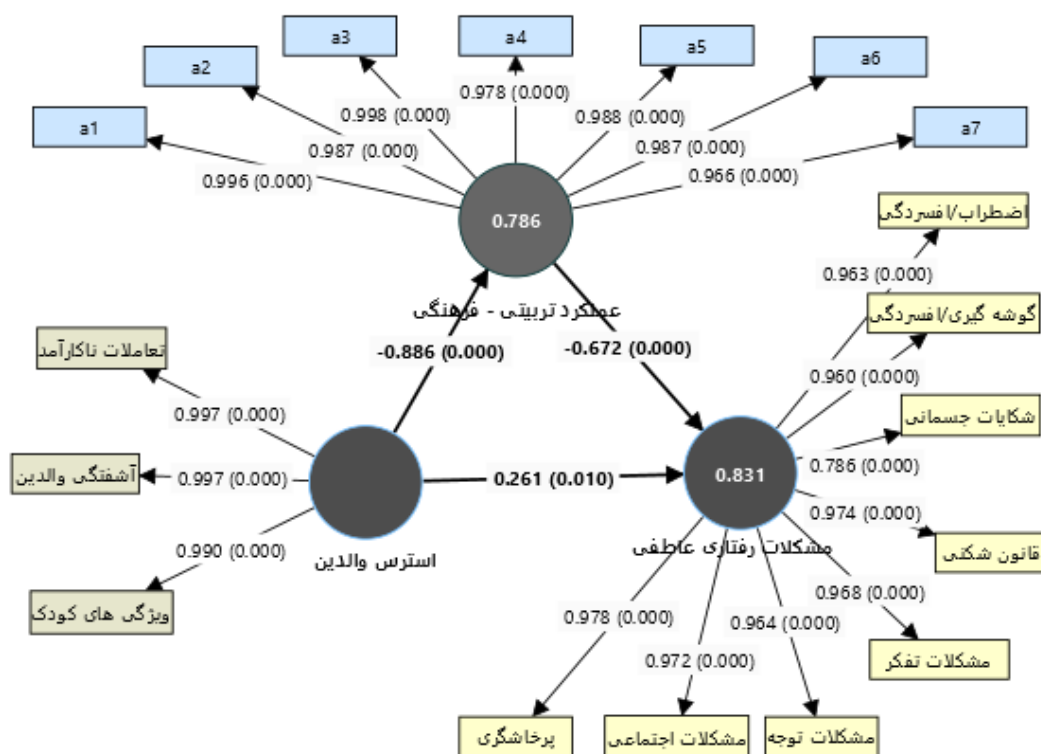
۲	عملکرد تربیتی فرهنگی	۰/۹۹۵	۰/۹۹۶	۰/۹۷۲	-۰/۸۸۶	۰/۹۸۶
۳	مشکلات رفتاری عاطفی	۰/۹۸۳	۰/۹۸۶	۰/۸۹۸	-۰/۸۵۷	-۰/۹۰۴

همبستگی آن سازه با سازه‌های دیگر باشد روایی افتراقی تأیید می‌شود. همانگونه که مشاهده می‌شود، جذر متوسط واریانس استخراج شده برای تمامی سازه‌ها، بیشتر از همبستگی با سایر سازه‌ها است، به عبارت دیگر معیار فورنل و لارکر در تمامی سازه‌ها محقق شده است؛ بنابراین روایی افتراقی سازه‌ها به‌طور کامل تأیید می‌شود.

همان‌طور که مشاهده می‌شود همه مقادیر به دست آمده برای آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و متوسط واریانس استخراج شده از حد آستانه‌ای مشخص شده بیشتر است؛ بنابراین نتیجه گرفته می‌شود پایایی و روایی همگرایی مدل مورد تأیید است. برای بررسی روایی افتراقی از معیار فورنل و لارکر^۱ (۱۹۸۱) استفاده گردید؛ به این ترتیب اگر ریشه دوم (جذر) مقادیر میانگین واریانس استخراجی^۲ (AVE) هر سازه بزرگتر از مقادیر

شکل ۲: مدل ساختاری پژوهش بر اساس مقادیر ضرایب مسیر، t و بارهای عاملی

شکل ۳. مدل پژوهش بر اساس مقادیر ضرایب مسیر، سطح معناداری و بارهای عاملی

جدول ۳. اثرات مستقیم و غیرمستقیم و اندازه اثر مدل درونی پژوهش

مسیر	مبدأ - مقصد	B	T	P-values	مقادیر		اثر مستقیم	اندازه (f²)	نتیجه	آماره سوبل
					% ۹۷/۵	% ۲/۵				
استرس - < عملکرد تربیتی فرهنگی		-۰/۸۸۶	۲۸/۳۹۴	۰/۰۰۰	-۰/۹۳۸	-۰/۸۱۶		۳/۶۶۴	تأیید	-
استرس - < مشکلات رفتاری عاطفی		۰/۲۶۱	۲/۵۹۲	۰/۰۱۰	۰/۱۰۱	۰/۴۹۵		۰/۰۸۷	تأیید	-
عملکرد تربیتی فرهنگی - < مشکلات رفتاری عاطفی		-۰/۶۷۲	۶/۹۵۷	۰/۰۰۰	-۰/۸۲۲	-۰/۴۴۲		۰/۵۷۵	تأیید	-
اثر غیرمستقیم										
استرس - < عملکرد تربیتی فرهنگی - < مشکلات رفتاری عاطفی		۰/۵۹۶	۷/۵۴۷	۰/۰۰۰	-۰/۴۲۴	۰/۷۲۸		-	تأیید	۶/۷۳۳

می‌شود در سطح خطای ۰/۰۵ اثر مستقیم استرس بر عملکرد تربیتی فرهنگی ($\beta = -0.886$, $p = 0.000$)، منفی و معنی‌دار است. اثر مستقیم استرس بر مشکلات رفتاری عاطفی ($\beta = 0.261$, $p = 0.010$)، مثبت و معنی‌دار است. اثر مستقیم عملکرد تربیتی فرهنگی بر مشکلات رفتاری عاطفی ($\beta = -0.672$, $p = 0.000$)، منفی و معنی‌دار است. همچنین نتایج نشان می‌دهد اثر غیرمستقیم استرس بر مشکلات

در بخش مدل درونی، ارتباط بین متغیرهای مکنون پژوهش مورد تحلیل قرار می‌گیرد. اولین معیار ارزیابی مدل درونی، ضرایب مسیر می‌باشند که به منظور بررسی معنی‌داری آن‌ها از رویه خودگردان‌سازی استفاده شده که این ضرایب به همراه مقدار آماره T متناظر خود، سطح معنی‌داری و همچنین فاصله اطمینان برای اثرات مستقیم و غیرمستقیم در جدول (۳) آورده شده است. همانطور که در جدول (۳) مشاهده

نتایج جدول (۴) نشان می‌دهد که مقدار R^2 سازه‌های درون‌زای عملکرد تربیتی فرهنگی (۰/۷۸۶) و مشکلات رفتاری عاطفی (۰/۸۳۱) است که بیانگر ضریب تعیین قوی هستند. شاخص ارتباط پیش‌بین (Q^2) توسط استون و گیسر (۱۹۷۴) معرفی شد که کیفیت مدل و قدرت پیش‌بینی مدل در سازه‌های درون‌زا را مشخص می‌کند. مقادیر ۰/۱۵، ۰/۰۲ و ۰/۳۵ یک ارتباط پیش‌بینی‌کننده کوچک، متوسط و بزرگ سازه برون‌زا برای یک سازه درون‌زای معین را نشان می‌دهد (هنسلر^۲ و همکاران، ۲۰۰۹). نتایج جدول (۴) نشان می‌دهد که سازه‌های عملکرد تربیتی فرهنگی (۰/۷۵۶) و مشکلات رفتاری عاطفی (۰/۷۴۰) دارای قدرت تشخیص بزرگ برای مدل هستند.

آخرین معیار ارزیابی مدل درونی، معیاری است که به‌منظور بسط یافته‌های اساسی مدل‌سازی معادلات ساختاری و واریانس‌محور مورد استفاده قرار می‌گیرد که تحلیل ماتریس اهمیت-عملکرد (IPMA) می‌باشد (آذر و دولت‌آبادی^۳، ۲۰۱۹). این ماتریس اثرات کل مدل درونی (اهمیت) و مقادیر متوسط متغیرهای مکنون (عملکرد) را مقابله می‌دهد تا حوزه‌ای پراهمیت برای بهبود را مشخص کند. مقیاس عملکرد از صفر تا ۱۰۰ بوده و نمره بالاتر به معنی عملکرد بهتر و بیشتر است. همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود استرس میزان اهمیت (۰/۸۵۷) بیشتری نسبت به عملکرد تربیتی فرهنگی (۰/۶۷۲) در مدل ساختاری پژوهش دارد. همچنین استرس میزان عملکرد (۵۶/۲۳۲) بالاتری نسبت به عملکرد تربیتی فرهنگی (۳۳/۷۴۰) و مشکلات رفتاری عاطفی (۵۳/۵۱۶) در مدل ساختاری پژوهش دارد.

رفتاری عاطفی با نقش واسطه‌ای عملکرد تربیتی فرهنگی ($\beta=0/596$, $p=0/000$) معنادار است. مقدار آماره سوبل نیز بزرگتر از ۱/۹۶ است یعنی نقش میانجی عملکرد تربیتی فرهنگی معنی‌دار است. دومین معیار ارزیابی مدل درونی، اندازه اثر (f^2) می‌باشد که نشان‌دهنده تغییر در مقدار R^2 پس از حذف یک متغیر مکنون برون‌زای معین از مدل می‌باشد. کوهن (۱۹۸۸) مقادیر ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ را به ترتیب اثرات کوچک، متوسط و بزرگ معرفی کرده است. در جدول (۳) مشاهده می‌شود که اندازه اثر بین متغیرهای استرس و عملکرد تربیتی فرهنگی ($f^2=3/664$)، بزرگ است. اندازه اثر بین استرس و مشکلات رفتاری عاطفی ($f^2=0/087$)، کوچک و اندازه اثر بین عملکرد تربیتی فرهنگی و مشکلات رفتاری عاطفی ($f^2=0/575$) بزرگ است. سومین معیار ارزیابی مدل درونی، ضریب تعیین R^2 است که بیانگر میزان تغییرات هریک از متغیرهای وابسته مدل است که به وسیله متغیرهای مستقل تبیین می‌شود. این ضریب اثرات ترکیبی متغیرهای برون‌زا بر متغیر درون‌زا را نشان می‌دهد و تنها برای متغیرهای درون‌زای مدل ارائه می‌شود و درمورد سازه‌های برون‌زا مقدار آن برابر صفر است. دامنه R^2 از صفر تا یک است، هر چه مقادیر آن به یک نزدیک‌تر باشد نشان‌دهنده دقت مدل در پیش‌بینی است. مقادیر نزدیک به صفر نیز نشان از عدم توانایی متغیرهای برون‌زا در پیش‌بینی متغیرهای درون‌زای مدل است. سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ به‌عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای ضریب تعیین معرفی شده است (چین^۱، ۱۹۹۸).

جدول ۴. شاخص‌های R^2 ، Q^2 و ماتریس اهمیت-عملکرد مدل

متغیر	درونی پژوهش			ماتریس اهمیت-عملکرد (IPMA)	
	R^2	Q^2		اثر کل	عملکرد
استرس	-	۰/۰۰۰	۵۶/۲۳۲	۰/۸۵۷	۳۳/۷۴۰
عملکرد تربیتی فرهنگی	۰/۷۸۶	-۰/۷۵۶	-۰/۶۷۲	-	۵۳/۵۱۶
مشکلات رفتاری عاطفی	۰/۸۳۱	۰/۷۴۰	-	-	-

جدول ۵. شاخص‌های برازش مدل			
شاخص‌ها	محدوده قابل قبول	مقدار مشاهده شده	نتیجه
SRMR	کمتر از ۰/۰۸	۰/۰۲۲	برآزش مناسب
d-ULS	کمتر از ۰/۹۵	۰/۰۸۰	برآزش مناسب
d-G	کمتر از ۰/۹۵	۱/۲۱۷	برآزش نامناسب
Chi-square	کمتر از ۳	۷۸۲/۰۵۷	برآزش نامناسب

NFI	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۰۷	برازش مناسب
GOF	بیشتر از ۰/۲۵	۰/۷۷	برازش قوی

همان‌طور که در جدول (۵) آمده است مدل این پژوهش در اکثر شاخص‌ها دارای برازش مناسب است پس نتیجه می‌گیریم مدل مفهومی با مدل تجربی از براش مطلوب برخوردار است.

نتیجه‌گیری و بحث

پژوهش حاضر با هدف، بررسی تأثیر استرس مادران بر مشکلات رفتاری عاطفی فرزندان با نقش میانجی عملکرد تربیتی-فرهنگی خانواده انجام شد. یافته‌های مربوط به سؤال اول نشان داد بین استرس مادران و مشکلات رفتاری عاطفی فرزندان رابطه مثبت معنادار وجود دارد که نشان می‌دهد هر چه استرس مادر بیشتر باشد، مشکلات رفتاری عاطفی فرزندان جدی‌تر است. این یافته از پژوهش‌های قبلی که پریشانی روانی مادر را با پیامدهای نامطلوب رفتار فرزند مرتبط می‌کند پشتیبانی می‌کند و نقش حیاتی سلامت روان مادر را در مشکلات رفتاری عاطفی نشان می‌دهد (هرمانسن^۱ و همکاران، ۲۰۲۲؛ ایوانوا^۲ و همکاران، ۲۰۲۲). اگرچه این تأثیر ممکن است غیرمستقیم باشد یا از طریق پویایی خانواده واسطه شود. این نتیجه با پژوهش‌های بیلگلی کاراباکاک و همکاران (۲۰۲۵)، فو و همکاران (۲۰۲۴)، آسارو (۲۰۲۴) و فیلدز و همکاران (۲۰۲۱) همسو است.

استرس مادران با افزایش مشکلات رفتاری و عاطفی در فرزندان مرتبط است (اوکانر^۳ و همکاران، ۲۰۱۴). این ارتباط شامل انواع مختلف استرس مادران می‌شود، از جمله استرس فرزندپروری (ورهانگن^۴ و همکاران، ۲۰۲۵) و اختلال استرس پس از سانحه مادران (هرتزل^۵ و همکاران، ۲۰۲۰). علاوه بر این، کیفیت رابطه مادر و فرزند نیز می‌تواند این ارتباط را تعدیل کند؛ به‌طوری که روابط منفی مادر و فرزند، تأثیر استرس فرزندپروری مادر بر مشکلات رفتاری و عاطفی فرزندان را تشدید می‌کند (هی^۶ و همکاران، ۲۰۲۳). این تأثیرات می‌تواند در طول زمان

پایدار باشد. به‌طور خلاصه می‌توان گفت استرس والدین، به‌ویژه در مادران، نقش مهم و تعیین‌کننده‌ای در بروز مشکلات رفتاری و عاطفی در فرزندان دارد. افزایش استرس مادران می‌تواند موجب کاهش کیفیت رابطه مادر و فرزند شود که این موضوع به نوبه خود به مشکلات رفتاری منجر می‌شود. همچنین استرس مادران با تأثیر بر سلامت روانی خود، توانایی والدگری مطلوب را کاهش داده و زمینه را برای بروز ناهنجاری‌های رفتاری و عاطفی در فرزندان فراهم می‌آورد. بنابراین بهبود سلامت روان مادران و کاهش استرس والدینی می‌تواند به کاهش مشکلات رفتاری فرزندان کمک مؤثری بکند

یافته‌های مربوط به سؤال دوم نشان داد بین استرس مادران و عملکرد تربیتی-فرهنگی آن‌ها رابطه منفی معنادار وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش‌های کرونیوولو و همکاران (۲۰۲۵) و آسارو (۲۰۲۴) همسو است. وجود رابطه منفی معنادار بین استرس مادران و عملکرد تربیتی-فرهنگی آن‌ها بدین معناست که هرچه میزان استرس مادران بیشتر باشد، کیفیت و اثرگذاری عملکرد آن‌ها در ابعاد تربیتی و فرهنگی فرزندپروری کاهش می‌یابد. استرس سبب می‌شود مادران نتوانند از شیوه‌های والدگری اثربخش و تعاملی بهره‌مند شوند و بیشتر به سبک‌های فرزندپروری پرخاشگرانه، کنترل‌گر یا غیرمشارکتی روی آورند که این امر به تضعیف روابط عاطفی، انتقال ارزش‌ها و مهارت‌های فرهنگی، و حمایت تربیتی در فرزندان منجر می‌شود. بنابراین، برای ارتقای عملکرد تربیتی و فرهنگی مادران، توجه به سطح استرس و مداخلات روانشناختی جهت کاهش آن اهمیت بالایی دارد (شیرالی نیا و همکاران، ۱۳۹۸). استرس بالای والدین می‌تواند به‌طور مستقیم بر عملکرد خانواده، فرزندپروری، تربیت منفی، کیفیت پایین و کاهش تعامل والدین و فرزندان تأثیر بگذارد (لین^۷ و همکاران، ۲۰۲۳). استرس والدین ممکن است کیفیت مراقبت را به خطر بیندازد و در دسترس بودن حمایت عاطفی را کاهش دهد و در نتیجه خطر رفتارهای نامناسب را در نوجوانان افزایش دهد. بنابراین، در خانواده‌ای که والدین دارای استرس بالا هستند فرزندان بیشتر مستعد تنظیم هیجانی ضعیف، قدرت بیان ضعیف، فقدان شناخت اجتماعی و مشکلاتی مانند کمبود مهارت هستند. والدینی که دارای استرس هستند به علت بی‌حوصلگی در ارتباط

5 . Hartzell

6 . He

7 . Lin

1 . Hermansen

2 . Ivanova

3 . O'Connor

4 . Verhagen

پژوهش‌ها، رابطه منفی معنادار بین عملکرد خانواده و مشکلات رفتاری-عاطفی فرزندان تایید شده است (شیرالی نیا و همکاران، ۱۳۹۸).

یافته‌های مربوط به فرضیه چهارم نشان داد نقش میانجی عملکرد تربیتی-فرهنگی خانواده معنادار است. به این معنی که علاوه بر اثرات مستقیم استرس مادر، عملکرد خانواده تا حدی ارتباط بین استرس مادر و رفتارهای نوجوانان را واسطه می‌کند. این یافته نشان می‌دهد که حالات روانی مادر ممکن است نه تنها از طریق تأثیرات مستقیم روانشناختی بلکه با شکل دادن به جو عاطفی و رابطه‌ای خانواده باعث مشکلات رفتاری عاطفی فرزندان شود. این یافته با مدل‌های بین نسلی انتقال خطر (برانجه^۵ و همکاران، ۲۰۲۰) و پژوهش فو و همکاران (۲۰۲۴) همسو است و بر اهمیت هدف قرار دادن عملکرد خانواده، به‌عنوان متغیر مداخله‌ای تأکید می‌کند. حمایت از انسجام و ارتباطات خانواده ممکن است تأثیر استرس مادر را بر سازگاری نوجوانان مهار کند.

به‌طور خلاصه، یافته‌های این پژوهش نشان داد که مسائل مربوط به سلامت روان مادران، به ویژه استرس، به طور قابل توجهی با سطوح بالای رفتارهای نوجوانان مرتبط است و عملکرد پایین خانواده این رابطه را تشدید می‌کند. نتایج میانجی‌گری حمایت بیشتری از نقش غیرمستقیم عملکرد خانواده در این ارتباط ارائه می‌دهد و مکانیسمی را نشان می‌دهد که از طریق آن پریشانی مادر ممکن است بر نوجوانان تأثیر بگذارد. این نتایج، اهمیت مداخلات یکپارچه را برجسته می‌کند که نه تنها بر بهبود بهزیستی روان‌شناختی مادر، بلکه بر بهبود عملکرد کلی خانواده نیز تمرکز دارند. مطالعه حاضر با برجسته کردن ارتباط‌های قابل توجه بین پریشانی روانشناختی مادر، عملکرد خانواده و رفتارهای نوجوانان در بافت فرهنگی ایران، به بدنه رو به رشد مطالعات در مورد رفتار نوجوانان کمک می‌کند. یافته‌ها بر برجستگی عملکرد خانواده به‌عنوان یک پیش‌بینی‌کننده مستقیم و یک واسطه جزئی در رابطه بین استرس مادر و رفتار فرزندان تأکید می‌کند. در حالی که پریشانی روانی مادر، به ویژه استرس، با افزایش مشکلات رفتاری نوجوانان همراه بود، به نظر می‌رسد که تأثیر آن تا حدی غیرمستقیم است و از طریق اختلال در عملکرد خانواده عمل می‌کند. به‌طور کلی می‌توان گفت استرس والدین با تأثیرگذاری

با فرزندان، حمایت عاطفی کمتری از آنان دارند به همین خاطر اغلب رفتارهای خصمانه یا قهری و کنترل‌کننده را انتخاب می‌کنند (لی^۱ و همکاران، ۲۰۲۱؛ کياتو^۲ و همکاران، ۲۰۲۴). در چنین محیط خانوادگی، فرزندان از حقوق مستقل خود در مورد نیازها و ایده‌هایشان محرومند، جرأت ابراز خود را ندارند و به تدریج از تعامل با دیگران اجتناب می‌کنند یا می‌ترسند. این موضوع بر توانایی‌های اجتماعی آنان تأثیر می‌گذارد و رفتارهای مشکل‌دار عاطفی ایجاد می‌کند.

یافته‌های مربوط به سؤال سوم نشان داد عملکرد خانواده رابطه منفی معناداری با مشکلات رفتاری-عاطفی فرزندان دارد. عملکرد پایین‌تر خانواده، به‌طور قابل توجهی با سطوح بالاتر مشکلات رفتاری عاطفی فرزندان مرتبط بود. این یافته با نتایج پژوهش‌های طاهرخانی (۱۴۰۲)، احمدی و خانی چلکاسری (۱۴۰۱) و وانگ و همکاران (۲۰۲۴) همسو بود. عملکرد فرهنگی-تربیتی خانواده به فرآیند انتقال ارزش‌ها، هنجارها، باورها و مهارت‌های اجتماعی-فرهنگی از والدین به فرزندان از طریق الگوهای تربیتی اشاره دارد (هاشمی، ۱۴۰۰). این عملکرد شامل نقش خانواده در جامعه‌پذیری اولیه است، مانند آموزش احترام به بزرگترها، رعایت آداب معاشرت در جمع خانوادگی و انتقال سنت‌های مذهبی مثل اقامه نماز جماعت یا روایت داستان‌های اخلاقی (درور و همکاران، ۱۳۹۴).

فشار بیش از حد والدین، حتی اگر با نیت خوب برای تشویق موفقیت باشد، می‌تواند به افزایش پریشانی عاطفی در جوانان و عملکرد تحصیلی پایین‌تر منجر شود (بوسال و تریپاتی^۳، ۲۰۲۵). فشار والدین می‌تواند با اضطراب امتحان، پریشانی عاطفی و کاهش عزت نفس در دانش‌آموزان مرتبط باشد (زکریا^۴، ۲۰۲۵).

عملکرد خانواده تأثیر قابل توجهی بر سلامت روان و رفتار فرزندان دارد، به‌گونه‌ای که هر چه عملکرد خانواده بهتر و حمایتی‌تر باشد، مشکلات رفتاری-عاطفی فرزندان کاهش می‌یابد و برعکس، عملکرد خانوادگی ضعیف و نامناسب با افزایش مشکلات روانی و رفتاری در فرزندان مرتبط است. این یافته نشان می‌دهد که خانواده‌های با عملکرد منفی، مداخلات لازم برای بهبود کیفیت روابط خانوادگی و افزایش حمایت عاطفی و تربیتی را باید در اولویت قرار دهند تا از خطر بروز مشکلات رفتاری و عاطفی در فرزندان جلوگیری شود. در

بر الگوهای تربیتی خانواده، به‌طور غیرمستقیم بر مشکلات رفتاری و عاطفی فرزندان تأثیر می‌گذارد. مشاوران مدارس باید به مشکلات رفتاری عاطفی دانش‌آموزان توجه کنند و در عین حال، مشاوره‌های صحیح و منطقی در مورد تربیت فرزند را به والدین ارائه دهند تا سلامت روان دخترانی که در سن بحرانی نوجوانی و جوانی هستند ارتقا یابد.

یافته‌های این مطالعه چندین دستاورد دارد. اولاً، لزوم شناسایی زودهنگام فشار روانی مادران و اجرای مداخلاتی برای تسکین افسردگی و استرس مادران را تأکید می‌کند. با پرداختن به سلامت روانی مادران به‌طور پیشگیرانه، ممکن است بتوان از توسعه یا کاهش مشکلات رفتاری در نوجوانان پیشگیری کرد یا آن را کاهش داد. ثانیاً، نقش قابل توجه عملکرد خانواده نشان می‌دهد که مداخلاتی که هدف آن‌ها تقویت ارتباطات خانوادگی، انسجام و سازگاری است، می‌تواند به‌عنوان استراتژی‌های مؤثر برای کاهش مشکلات رفتاری در نوجوانان عمل کند. مداخلات مبتنی بر خانواده که تعاملات حمایتی را ترویج و خودکارآمدی والدین را بهبود می‌بخشد ممکن است مفید باشند.

با وجود بینش‌های ارزشمندی که این پژوهش ارائه می‌دهد، باید به چند محدودیت اذعان کرد. اول، نمونه به‌طور انحصاری از مدارس متوسطه شهرستان صحنه انتخاب شده است که ممکن است تعمیم‌پذیری یافته‌ها را به نوجوانان در مناطق یا محیط‌های دیگر محدود کند. پژوهش‌های آینده باید شامل نمونه‌ای در سطح ملی باشد. دوم، نرخ پاسخ نسبتاً پایین ممکن است بر اعتبار و قابلیت اطمینان نتایج تأثیر بگذارد و نیاز به تفسیر محتاطانه دارد. در حالی که این نرخ پاسخ در تحقیقات مبتنی بر مدرسه که در ایران به رضایت والدین وابسته است، معمول است، اما می‌تواند سوگیری انتخاب را به وجود آورد. با این وجود، نمونه‌هایی از نظر جمعیتی متنوع بود و شامل خانواده‌هایی از طیف وسیعی از طبقات اقتصادی-اجتماعی بود که برخی از نگرانی‌ها در مورد نماینده واقعی بودن را کاهش می‌دهد. سوم، به دلیل محدودیت در جمع‌آوری داده‌ها، مطالعه ما سایر متغیرهای بالقوه تأثیرگذار مانند تأثیرات همسالان، ایمنی محله و محیط مدرسه را که می‌تواند بر رفتار نوجوانان تأثیر بگذارد، در بر نمی‌گیرد. عواملی مانند تأثیر همسالان (دیشیون و تیپسورد^۱، ۲۰۱۱)، سبک‌ها و باورهای شناختی

فردی (یو و کو^۲، ۲۰۰۶؛ لی^۳ و همکاران، ۲۰۰۳) و جو مدرسه (وانگ^۴ و همکاران، ۲۰۱۶) نیز به‌طور قابل توجهی نتایج رفتاری را در نوجوانی شکل می‌دهند. پژوهش‌های آینده باید چنین متغیرهایی را برای درک بهتر ماهیت چند عاملی این رفتارها و بهبود قدرت توضیحی ترکیب کنند. در نهایت، این مطالعه منحصرأ بر ویژگی روانی مادران متمرکز بود و پدران یا مراقبان دیگر را در تجزیه و تحلیل خود وارد نکرد. این امر درک ما از سیستم گسترده‌تر خانواده را محدود می‌کند، زیرا سلامت روان و مشارکت پدر نیز می‌تواند نقش مهمی در شکل‌دهی به پیامدهای رفتاری نوجوانان داشته باشد (ویکشرام^۵ و همکاران، ۲۰۲۰؛ اسوینی و مک‌بث^۶، ۲۰۱۶). پژوهش‌های آینده باید رویکردی فراگیرتر و چند منبع اطلاعاتی را اتخاذ کنند که سهم همه مراقبان را در نظر بگیرد. پژوهش‌های آینده باید با ترکیب روش‌های کمی و کیفی بینش عمیق‌تری در مورد تجربیات ذهنی خانواده‌ها و مکانیسم‌هایی که از طریق آن‌ها آسیب‌شناسی روانی مادر بر رفتار نوجوانان تأثیر می‌گذارد، ارائه دهد. همچنین بررسی اثرات تعدیل‌کننده بالقوه عوامل فرهنگی و اجتماعی-اقتصادی که ممکن است تجلی این مسائل را به طور متفاوتی در زمینه‌های مختلف شکل دهد، بسیار مهم خواهد بود.

با توجه به نتیجه فرضیه اول، پیشنهاد می‌شود برنامه‌های آموزشی مدیریت استرس برای مادران اجرا شود. براساس نتیجه فرضیه دوم پیشنهاد می‌شود مداخلات چندوجهی که هدف آن‌ها کاهش استرس مادران و در نتیجه تقویت توانایی آن‌ها در ایفای نقش‌های تربیتی و فرهنگی در خانواده است اجرا و توسعه یابد. براساس نتیجه فرضیه سوم پیشنهاد می‌شود با تمرکز بر آموزش والدین، افزایش مشارکت آن‌ها در فرآیند یادگیری، ایجاد یک محیط خانگی غنی و حمایتی و ارائه حمایت عاطفی، عملکرد فرهنگی-تربیتی خانواده بهبود یابد تا مشکلات رفتاری-عاطفی فرزندان کاهش یابد. براساس نتیجه فرضیه چهارم پیشنهاد می‌شود با آموزش مهارت‌های والدگری مثبت، به تعاملات خاص والد-فرزند توجه شود تا تاب‌آوری و عملکرد کلی خانواده تقویت شود. با اجرای این پیشنهادها، می‌توان به‌طور همزمان به کاهش استرس مادران و بهبود عملکرد تربیتی-فرهنگی

تعارض منافع

هیچ گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است

References

- Abidin, R. R. (1995). *Parenting Stress Index: professional manual; [PSI]*. PAR, Psychological Assessment Resources
- Achenbach, T. M. (1991). Manual for the Child Behavior Checklist/4-18 and 1991 profile. *University of Vermont, Department of Psychiatry*.
- Ahmadi, S & Khani Chelkasari, F. (2022). The role of the family in behavioral problems among adolescents. *Journal of Research and Studies in Islamic Sciences*, 4(33), 66-82. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/2024247> [In Persian]
- Ahmadi, Sh. Khani Chalkasari, F. (2022). The role of the family in adolescent behavioral problems, *Journal of Islamic Sciences Research and Studies*, 4 (33), 66-82. [in Persian]. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/2024247>
- Alsarve, J. (2024). Managing families, managing time. Parents' work-family difficulties and work-family strategies over time. *Community, Work & Family*, 1-20. <https://doi.org/10.1080/13668803.2024.2425377>
- Amici, F. Röder, S. Kiess, W. Borte, M. Zenclussen, A. C. Widdig, A & Herberth, G. (2022). Maternal stress, child behavior and the promotive role of older siblings. *BMC Public Health*, 22(1), 863. <https://doi.org/10.1186/s12889-022-13261-2>
- Askari, M. S. Rutherford, C. G. Mauro, P. M. Kreski, N. T & Keyes, K. M. (2022). Structure and trends of externalizing and internalizing psychiatric symptoms and gender differences among adolescents in the US from 1991 to 2018. *Social psychiatry and psychiatric epidemiology*, 1-12. <https://doi.org/10.1007/s00127-021-02189-4>
- Azar, A. Dolatabadi, K. M. (2019). A method for modelling operational risk with fuzzy cognitive maps and Bayesian belief networks. *Expert systems with applications*, 115, 607-617.
- Babaei Fard, A. (2021). Social and Cultural Factors Affecting Adherence to Islamic Lifestyle among Kashan University Students. *Bi-Quarterly Scientific Research Journal of Islam and Social Sciences*, 13 (26). 257-287. <https://doi.org/10.30471/SOCI.2021.6788.1565>. [in Persian]
- Babaeifard, A. (2021). Social and cultural factors influencing adherence to the Islamic lifestyle among students of Kashan University. *Biannual Scientific Research Journal of Islam and Social Sciences*, 13(26), 257-287. [In Persian] <https://doi.org/10.30471/SOCI.2021.6788.1565>
- Baena, S. Jiménez, L. Lorence, B. & Hidalgo, M. V. (2021). Family functioning in families of adolescents with mental health disorders: The Role of Parenting Alliance. *Children*, 8(3), 222. <https://doi.org/10.3390/children8030222>
- Bhusal, U. Tripathi, D. K. M. (2025). The Mediating Role of Academic Performance Between Perceived Parental Academic Pressure and Mental Well-Being Among College Students. *International Journal For Multidisciplinary Research*. 7(3), 1-13. <https://doi.org/10.36948/ijfmr.2025.v07i03.46407>
- Bilgili-Karabacak, I. Settanni, E. Ivory, K. P. Chen, R. Kern, L & Gage, N. A. (2025). Variables that Impact Stress of Parents of Adolescents with Emotional and Behavioral Problems. *School Mental Health*, 1-15. <https://doi.org/10.1007/s12310-025-09759-w>
- Branje, S. Geeraerts, S. de Zeeuw, E. L. Oerlemans, A. M. Koopman-Verhoeff, M. E. Schulz, S & Boomsma, D. I. (2020). Intergenerational transmission: Theoretical and methodological issues and an introduction to four Dutch cohorts. *Developmental*
- خانواده کمک کرد، که در نهایت به کاهش مشکلات رفتاری- عاطفی فرزندان منجر خواهد شد.

- Cognitive Neuroscience*, 45, 100835. <https://doi.org/10.1016/j.dcn.2020.100835>
- Caputo, V. (2022). Anthropology's silent 'others': A consideration of some conceptual and methodological issues for the study of youth and children's cultures. In *Youth cultures* (pp. 19-42). Routledge .
- Chen, S. Wu, J & Wang, Y. (2019). Family cultural patterns and child behavior problems: Mediating roles of parenting styles. *Child Psychiatry & Human Development*, 50, 238-250.
- Chin, W. W. (1998). The partial least squares approach to structural equation modeling. *Modern methods for business research*, 295(2), 295-336.
- Chronopoulou, N. Zaravinos-Tsakos, F. Kolaitis, G & Giannakopoulos, G. (2025). Maternal Psychopathology and Family Functioning as Predictors of Externalizing Behavior in Adolescents: A Cross-Sectional Study in Greece. *Adolescents*, 5(2), 17. <https://doi.org/10.3390/adolescents5020017>
- Crone, E. A. Bol, T. Braams, B. R. de Rooij, M. Franke, B. Franken, I & Veenstra, R. (2024). Growing Up Together in Society (GUTS): A team science effort to predict societal trajectories in adolescence and young adulthood. *Developmental cognitive neuroscience*, 67, 101403. <https://doi.org/10.1016/j.dcn.2024.101403>
- Darvar, Z. Ghaderi, A. Hamidi, Z & Hosseini, M. (2015). The role of family educational culture in shaping children's social personality at school. *Proceedings of the First National Scientific Research Congress on the Development and Promotion of Educational Sciences and Psychology, Sociology, and Social Cultural Sciences*, Tehran, Iran. [In Persian] <https://civilica.com/doc/408193>
- Diamond, G. Kodish, T. Ewing, E. S. K. Hunt, Q. A & Russon, J. M. (2022). Family processes: Risk, protective and treatment factors for youth at risk for suicide. *Aggression and violent behavior*, 64, 101586. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2021.101586>
- Dishion, T. J & Tipsord, J. M. (2011). Peer contagion in child and adolescent social and emotional development. *Annual review of psychology*, 62(1), 189-214. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.093008.100412>
- Fang, Y. Luo, J. Boele, M., Windhorst, D. van Grieken, A & Raat, H. (2022). Parent, child, and situational factors associated with parenting stress: A systematic review. *European Child & Adolescent Psychiatry*. <https://doi.org/10.1007/s00787-022-02027-1>
- Fatt, C. R. C. Jha, M. K. Minhajuddin, A. Mayes, T. Ballard, E. D & Trivedi, M. H. (2021). Dysfunction of default mode network is associated with active suicidal ideation in youths and young adults with depression: findings from the T-RAD study. *Journal of psychiatric research*, 142, 258-262. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2021.07.047>
- Fields, A. Harmon, C. Lee, Z. Louie, J. Y & Tottenham, N. (2021). Parent's anxiety links household stress and young children's behavioral dysregulation. *Developmental psychobiology*, 63(1), 16-30. <https://doi.org/10.1002/dev.22013>
- Fitzgerald, E. Parent, C. Kee, M. Z & Meaney, M. J. (2021). Maternal distress and offspring neurodevelopment: challenges and opportunities for pre-clinical research models. *Frontiers in Human Neuroscience*, 15, 635304. <https://doi.org/10.3389/fnhum.2021.635304>
- Flamant, N. Haerens, L. Vansteenkiste, M. Van Petegem, S., & Soenens, B. (2024). Are all negotiations equally favorable? The role of adolescents' negotiation style, social domain, and mothers' authoritarian beliefs and family history. *Journal of youth and adolescence*, 53(2), 485-505. <https://doi.org/10.1007/s10964-023-01880-w>
- Fornell, C & Larker, D. (1981). Structural equation modeling and regression: guidelines for research practice. *Journal of marketing research*, 18(1), 39-50.
- Fu, Z. Li, Y. -J. Yu, R. Guo, R. Gao, L & Zhao, S. -X. (2024). Relationship between parenting stress and behavioral and emotional problems in preschool children: A mediation effect

- analysis. *World Journal of Psychiatry*, 15(1). <https://doi.org/10.5498/wjp.v15.i1.100068>
- Hartzell, G. Stenson, A. F. van Rooij, S. J. Kim, Y. J. Vance, L. A. Hinrichs, R. & Jovanovic, T. (2022). Intergenerational effects of maternal PTSD: Roles of parenting stress and child sex. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 14(7), 1089. <https://doi.org/10.1037/tra0000542>
- Hashemloo, J. (1400). *Theories of Family Function or Family Performance*. Scientific Articles and Scientific Studies of Psychology.
- Hashemlou, J. (2021). Family function theories or family functioning. *Scientific and Educational Materials in Psychology*. [In Persian] <https://jafarhashemlou.blogfa.com/post/2342>
- He, H. Y. Yu, M. Ning, M. Cui, X. C. Jia, L. Y. Li, R. Y. & Wan, Y. H. (2023). The role of mother-child relationship in the association between maternal parenting stress and emotional and behavioral problems in preschool children. *Zhongguo Dang dai er ke za zhi= Chinese Journal of Contemporary Pediatrics*, 25(4), 394-400. <https://doi.org/10.7499/j.issn.1008-8830.2210053>
- Hensler, S. Heinemann, D. Becker, M. T. Ackermann, H. Wiesemann, A. Abholz, H. H. & Engeser, P. (2009). Chronic pain in German general practice. *Pain Medicine*, 10(8), 1408-1415. <https://doi.org/10.1111/j.1526-4637.2009.00735.x>
- Hermansen, T. K. Syrtstad, K. E. Røysamb, E. & Melinder, A. M. (2022). Child internalizing and externalizing behaviors: Interplay between maternal depressive symptoms and child inhibitory control. *JCPP advances*, 2(4), e12107. <https://doi.org/10.1002/jcv2.12107>
- Hong, J. S. (2021). Parenting style and bullying and victimization: Comparing foreign-born Asian, US-born Asian, and White American adolescents. *Journal of Family Violence*. 36 (7), 799-811.
- Ivanova, M. Y. Achenbach, T. M. & Turner, L. V. (2022). Associations of parental depression with children's internalizing and externalizing problems: Meta-analyses of cross-sectional and longitudinal effects. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 51(6), 827-849. <https://doi.org/10.1080/15374416.2022.2127104>
- Jia, L. (2023). The role of mother-child relationship in the association between maternal parenting stress and emotional and behavioral problems in preschool children. *Chinese Journal of Contemporary Pediatrics*, 25(4), 394-400. <https://doi.org/10.7499/j.issn.1008-8830.2210053>
- Jimenez, A. L. Banaag, C. G. Jr. Arcenas, A. M. A. Hugo, L. V. (2023). *Adolescent development*. In *Tasman's Psychiatry; Springer: Berlin/Heidelberg, Germany*, pp. 1-43.
- Keenan, K. Gunthorpe, D. & Zdunek, K. (2009). Mother-child interaction and externalizing symptoms in preschoolers: The role of maternal negative affectivity. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 37, 1075-1085.
- Ladd, G. W. (2022). Conceptual and Empirical Precursors of Contemporary Social Development Research. *The Wiley-Blackwell Handbook of Childhood Social Development*, 5-38. <https://doi.org/10.1002/9781119679028.ch1>
- Lengua, L. J. Thompson, S. F. Kim, S. G. Rosen, M. L. Rodman, A. Kasperek, S. & McLaughlin, K. A. (2022). Maternal mental health mediates the effects of pandemic-related stressors on adolescent psychopathology during COVID-19. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 63(12), 1544-1552. <https://doi.org/10.1111/jcpp.13610>
- Léniz-Maturana, L. Vilaseca, R. & Leiva, D. (2022). Maternal self-efficacy and emotional well-being in Chilean adolescent mothers: the relationship with their children's social-emotional development. *PeerJ*, 10, e13162. <https://doi.org/10.7717/peerj.13162>
- Li, S. M. Yu, S. R. L. Hu, H. C. & Huang, J. S. (2003). Areca quid chewing by Taiwanese adolescents: application of the Attitudes Social Influence Self-efficacy (ASE) model. *Addiction*, 98(12), 1723-1729. <https://doi.org/10.1111/j.1360-0443.2003.00543.x>

- Lin, J & Guo, W. (2024). The research on risk factors for adolescents' mental health. *Behavioral Sciences*, 14(4), 263. <https://doi.org/10.3390/bs14040263>
- Lin, X. He, T. Heath, M. Chi, P & Hinshaw, S. (2022). A systematic review of multiple family factors associated with oppositional defiant disorder. *International journal of environmental research and public health*, 19(17), 10866. <https://doi.org/10.3390/ijerph191710866>
- Lin, X. Lin, L. Wang, X. Li, X. Cao, M & Jing, J. (2023). Association between Mothers' Emotional Problems and Autistic Children's Behavioral Problems: The Moderating Effect of Parenting Style. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(5), 4593. <https://doi.org/10.3390/ijerph20054593>
- Lo, C. K. M. Chen, Q. Chen, M. Chan, K. L & Ip, P. (2024). Changes in, and factors associated with family functioning: results of four cross-sectional household surveys from 2011 to 2017 in Hong Kong. *BMC public health*, 24(1), 160. <https://doi.org/10.1186/s12889-024-17643-6>
- Mace, K. Sifaki, M. Midouhas, E. Flouri, E & Papachristou, E. (2024). The Course of Parental Psychological Distress in Childhood and Adolescent Depression. *JAACAP Open*. <https://doi.org/10.1016/j.jaacop.2024.05.003>
- Mak, M. C. K. Yin, L. Li, M. Cheung, R. Y. H & Oon, P. T. (2020). The relation between parenting stress and child behavior problems: Negative parenting styles as mediator. *Journal of Child and Family Studies*, 29, 2993–3003. <https://doi.org/10.1007/s10826-020-01785-3>
- Marcal, K. E. (2021). Pathways to adolescent emotional and behavioral problems: An examination of maternal depression and harsh parenting. *Child abuse & neglect*, 113, 104917. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104917>
- Mazza, M. Lisci, F. M. Marzo, E. M. De Masi, V., Abate, F., & Marano, G. (2025). Why do they do it? The psychology behind antisocial behavior in children and adolescents. *Pediatric Reports*, 17(2), 26. <https://doi.org/10.3390/pediatric17020026>
- Mesman, J & Groeneveld, M. G. (2018). Gendered parenting in early childhood: Subtle but unmistakable if you know where to look. *Child Development Perspectives*, 12(1), 22-27. <https://doi.org/10.1111/cdep.12250>
- Miao, S. W. Costigan, C. L & MacDonald, S. W. (2018). Spillover of stress to Chinese Canadian immigrants' parenting: Impact of acculturation and parent-child stressors. *Asian American Journal of Psychology*, 9(3), 190. <https://doi.org/10.1037/aap0000105>
- Miller, G. M & Tolan, P. H. (2019). The influence of parenting practices and neighborhood characteristics on the development of childhood aggression. *Journal of community psychology*, 47(1), 135-146. <https://doi.org/10.1002/jcop.22105>
- Mirosavljević, A & Sablić, M. (2025). The Complex Interplay of Parental Stress and Parenting Styles: A Comprehensive Review of Recent Literature. *Journal of Research in Education and Pedagogy*, 2(2), 201-219. <https://doi.org/10.70232/jrep.v2i2.53>
- O'Dea, G. A Youssef, G. J. Hagg, L. J. Francis, L. M. Spry, E. A. Rossen, L & Macdonald, J. A. (2023). Associations between maternal psychological distress and mother-infant bonding: a systematic review and meta-analysis. *Archives of Women's Mental Health*, 26(4), 441-452. <https://doi.org/10.1007/s00737-023-01332-1>
- O'Connor, T. G. Monk, C & Fitelson, E. M. (2014). Practitioner review: maternal mood in pregnancy and child development—implications for child psychology and psychiatry. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 55(2), 99-111. <https://doi.org/10.1111/jcpp.12153>
- Petersen, I. T. (2024). Assessing externalizing behaviors in school-aged children: Implications for school and community providers. *Scanlan Center for School Mental Health practice briefs*, 2024, <https://scsmh.uiowa.edu/esploro/outputs/report/9984557943202771>
- Pollmann, A. Bates, K. E & Fuhrmann, D. (2025). A framework for understanding adverse adolescent experiences. *Nature*

- Human Behaviour*, 1-14. <https://doi.org/10.1038/s41562-024-02098-x>
- Qiao, T. Wang, L. Chang, J. Huang, X. Wang, X., & Ye, P. (2024). The effect of paternal co-parenting on preschool children's problem behaviors: the chain-mediating role of maternal parenting burnout and psychological aggression. *Psychology research and behavior management*, 187-200. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S451878>
- Ravanbakhsh, A. (2018). Examining the effectiveness of emotion regulation training on reducing disciplinary and behavioral problems and on the academic achievement of vocational high school students with high-risk behaviors. Master's thesis in Psychology, Educational Psychology specialization, Payame Noor University, Natanz Center. [In Persian]
- Ravanbakhsh, A. (2018). *Investigating the effectiveness of emotion regulation training on reducing disciplinary and behavioral problems and on academic progress of students with high-risk behavior in art schools*. Master's thesis in psychology, educational orientation, Payam Noor University, Nazan Center. [in Persian]
- Ribas, L. H. Montezano, B. B. Nieves, M. Kampmann, L. B & Jansen, K. (2024). The role of parental stress on emotional and behavioral problems in offspring: a systematic review with meta-analysis. *Jornal De Pediatria*. <https://doi.org/10.1016/j.jped.2024.02.003>
- Samadi, S. A. Ghanimi, F & McConkey, R. (2025). The Quality of Life of Iranian Mothers and Fathers of Children with Autism. *Children*, 12(4), 454. <https://doi.org/10.3390/children12040454>
- Severo, M. Ventriglio, A. Bellomo, A. Iuso, S & Petito, A. (2023). Maternal perinatal depression and child neurocognitive development: A relationship still to be clarified. *Frontiers in psychiatry*, 14, 1151897. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2023.1151897>
- Shenaar-Golan, V. Gur, A & Yatzkar, U. (2023). Emotion regulation and subjective well-being among parents of children with behavioral and emotional problems—the role of self-compassion. *Current Psychology*, 42(24), 20995–21006. <https://doi.org/10.1007/s12144-022-03228-2>
- shiralinia, K. izadi, M and aslani, K. (2019). The role of mediators of parenting stress, the quality of mother-child relationship and mental health of mother in the relationship between mindful parenting and behavioral problems of children. *Counseling Culture and Psychotherapy*, 10(38), 135-146. <https://doi.org/10.22054/qccpc.2019.36302.1989>
- Shiralinia, K. Izadi, M & Aslani, K. (2019). The mediating role of parenting stress, mother-child relationship quality, and maternal mental health in the relationship between mindful parenting and children's behavioral problems. *Culture of Counseling and Psychotherapy*, 10(38), 135–146. [In Persian] <https://doi.org/10.22054/qccpc.2019.36302.1989>
- Shirzadi P, Framarzi S, Ghasemi M, Shafiee M. (2015). Investigating Validity and reliability of Parenting Stress Index – short form among Fathers of normal child under 7 years old. *Rooyesh*. 3(4), 91-110. [In persian]. <https://www.ensani.ir/fa/article/362601>
- Shirzadi, P. Faramarzi, S. Ghasemi, M & Shafiei, M. (2014). An examination of the validity and reliability of the short form of the Parenting Stress Index (PSI-SF). *Royesh-e Ravanshenasi*, 3(4), 91–110. [In Persian] <https://www.ensani.ir/fa/article/362601>
- Sisk, L. M & Gee, D. G. (2022). Stress and adolescence: vulnerability and opportunity during a sensitive window of development. *Current Opinion in Psychology*, 44, 286-292. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2021.10.005>
- Stanton, M & Welsh, R. (2012). Systemic thinking in couple and family psychology research and practice. *Couple and family psychology: research and practice*, 1(1), 14. <https://doi.org/10.1037/a0027461>
- Sweeney, S & MacBeth, A. (2016). The effects of paternal depression on child and adolescent outcomes: A systematic review. *Journal of*

- affective disorders*, 205, 44-59.
https://doi.org/10.1016/j.jad.2016.05.073
- Taherkhani, M. (2023). The relationship between family functioning and behavioral problems among adolescent girls and boys. *Studies in Psychology and Educational Sciences*, 9(1), 1-18. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/2063667> [In Persian]
- Taherkhani, M. (2023). The relationship between family functioning and behavioral problems of adolescent girls and boys. *Psychological and Educational Sciences Studies*, 9 (1), 1-18. [in Persian]. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/2063667>
- Urbańska-Grosz, J. Sitek, E. J. Pakalska, A. Pietraszczyk-Kędziora, B. Skwarska, K. & Walkiewicz, M. (2024). Family functioning, maternal depression, and adolescent cognitive flexibility and its associations with adolescent depression: A cross-sectional study. *Children*, 11(1), 131. <https://doi.org/10.3390/children11010131>
- Verhagen, C. Duijndam, S. Kupper, N. Lodder, P. & Boekhorst, M. (2025). A cross-lagged panel model examining the longitudinal associations between maternal emotion regulation difficulties, parenting stress, and child socio-emotional problems in toddlerhood. *Infant Mental Health Journal*. <https://doi.org/10.1002/imhj.70051>
- Wang, M. T & Degol, J. L. (2016). School climate: A review of the construct, measurement, and impact on student outcomes. *Educational psychology review*, 28(2), 315-352. <https://doi.org/10.1007/s10648-015-9319-1>
- Wang, S. M. Yan, S. Q. Xie, F. F. Cai, Z. L. Gao, G. P. Weng, T. T & Tao, F. B. (2024). Association of preschool children behavior and emotional problems with the parenting behavior of both parents. *World journal of clinical cases*, 12(6), 1084. <https://doi.org/10.12998/wjcc.v12.i6.1084>
- Wickersham, A. Leightley, D. Archer, M & Fear, N. T. (2020). The association between paternal psychopathology and adolescent depression and anxiety: A systematic review. *Journal of Adolescence*, 79, 232-246. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2020.01.007>
- Williams, J. (2025). Adolescent development. *In Children's Rights and Children's Development: An Integrated Approach*; New York University Press: New York, NY, USA, pp. 189-216.
- Wright, N. Hill, J. Sharp, H & Pickles, A. (2021). Interplay between long-term vulnerability and new risk: Young adolescent and maternal mental health immediately before and during the COVID-19 pandemic. *JCPP advances*, 1(1), e12008. <https://doi.org/10.1111/jcv2.12008>
- Yu, R. L & Ko, H. C. (2006). Cognitive determinants of MDMA use among college students in Southern Taiwan. *Addictive behaviors*, 31(12), 2199-2211. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2006.02.017>
- Yu, T. Ma, Z & Zhang, Y. (2024). How does parental rearing patterns of children in upper primary school impact social withdrawal? A mediating effect of emotional regulation. *Frontiers in Psychology*, 15, 1382104. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1382104>
- Zakaria, J. (2025). The Price of Perfection: Investigating the Psychological and Cultural Dimensions of Parental Pressure in Adolescent Exam-Related Stress. *Journal of Educational Research and Policies*. 7(2), 22-24. <https://doi.org/10.53469/jerp>